

Про затвердження Положення про рефінансування та надання Національним банком України кредитів банкам України з метою стимулювання кредитування економіки України на період її виходу на докризові параметри

**Постанова Правління Національного банку України
від 4 лютого 2010 року N 47**

**Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
10 лютого 2010 р. за N 146/17441**

Відповідно до статей 99, 100 Конституції України, статей 7, 15, 42 Закону України "Про Національний банк України" та 66, 67, 71 Закону України "Про банки і банківську діяльність", з метою зменшення негативного впливу фінансово-економічної кризи на діяльність банків України, забезпечення їх стабільної роботи та стимулювання кредитування економіки України на період її виходу на докризові параметри Правління Національного банку України **ПОСТАНОВЛЯЄ**:

1. Затвердити Положення про рефінансування та надання Національним банком України кредитів банкам України з метою стимулювання кредитування економіки України на період її виходу на докризові параметри, що додається.
2. Зміну умов кредитних договорів, укладених відповідно до Положення про регулювання Національним банком України ліквідності банків України, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 26.09.2006 N 378, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 17.10.2006 за N 1120/12994 (зі змінами), Тимчасового положення про надання Національним банком України кредитів для підтримки ліквідності банків у разі реальної загрози стабільності банківської системи, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 25.12.2008 N 459, постанови Правління Національного банку України від 11.10.2008 N 319 "Про додаткові заходи щодо діяльності банків" (зі змінами), Положення про кредитну підтримку Національним банком України банків України в разі реальної загрози стабільності їх роботи, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 30.04.2009 N 262, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.05.2009 за N 408/16424 (зі змінами), Положення про регулювання Національним банком України ліквідності банків України, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 30.04.2009 N 259, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.05.2009 за N 410/16426, здійснювати в порядку, визначеному цим Положенням, та кредити за цими договорами вважати такими, що надані для підтримки ліквідності банків відповідно до цього Положення.
3. Начальникам територіальних управлінь Національного банку України, у разі звернення банку, забезпечити внесення змін до діючих кредитних договорів з банками у зв'язку із запровадженням нового порядку розрахунку процентної ставки, визначеного Положенням.
4. Унести до глави 5 Положення про процентну політику Національного банку України, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 18.08.2004 N 389, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 02.09.2004 за N 1092/9691 (зі змінами), такі зміни:

назву глави доповнити словами "та кредитами, наданими з метою відновлення процесу кредитування економіки України";

пункт 5.4 викласти в такій редакції:

"5.4. Процентна ставка за кредитами, наданими банкам у разі реальної загрози стабільності їх роботи, та кредитами, наданими з метою відновлення процесу кредитування економіки України, визначається відповідно до нормативно-правового акта Національного банку з питань надання кредитів банкам для стабілізації їх роботи та стимулювання кредитування економіки України";

пункт 5.5 виключити.

5. Департаменту нормативно-методологічного забезпечення банківського регулювання та нагляду (Н. В. Іваненко) після державної реєстрації в Міністерстві юстиції України довести зміст цієї постанови до відома структурних підрозділів центрального апарату і територіальних управлінь Національного банку України, банків України для використання в роботі.

6. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на заступника Голови Національного банку України В. В. Пасічника, виконавчого директора - директора Дирекції з банківського регулювання та нагляду О. М. Бережного, начальників територіальних управлінь Національного банку України.

7. Визнати такими, що втратили чинність:

постанову Правління Національного банку України від 30.04.2009 N 262 "Про вдосконалення процедури підтримки ліквідності банків", зареєстровану в Міністерстві юстиції України 06.05.2009 за N 408/16424;

пункт 2 постанови Правління Національного банку України від 21.07.2009 N 415 "Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України", зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 10.08.2009 за N 752/16768;

пункт 2 постанови Правління Національного банку України від 27.08.2009 N 511 "Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України", зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 09.09.2009 за N 846/16862.

8. Постанова набирає чинності через 10 днів після державної реєстрації в Міністерстві юстиції України.

Голова

В. С. Стельмах

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова Правління Національного
банку України
04.02.2010 N 47

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
10 лютого 2010 р. за N 146/17441

Положення про рефінансування та надання Національним банком України кредитів банкам України з метою стимулювання кредитування економіки України на період її виходу на докризові параметри

1. Загальні положення

1.1. Це Положення розроблено відповідно до статей 99, 100 Конституції України, Законів України "Про Національний банк України", "Про банки і банківську діяльність", інших законодавчих актів України та нормативно-правових актів Національного банку України (далі - Національний банк) та визначає порядок надання Національним банком банкам України стабілізаційного та стимулюючого кредиту (далі - кредит), а також процедуру зміни умов кредитного договору з Національним банком.

1.2. У цьому Положенні терміни вживаються в такому значенні:

стабілізаційний кредит - кредит рефінансування, який надається банку для підтримки ліквідності в разі реальної загрози стабільності його роботи.

стимулюючий кредит - кредит, який надається банку для підтримки ліквідності з метою відновлення процесу кредитування вітчизняного товаровиробника¹, що має пріоритетне значення для забезпечення виходу економіки України на докризові параметри та включений до переліку підприємств, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, визначеного Кабінетом Міністрів України відповідно до законодавства України.

¹ Товаровиробник - суб'єкт господарювання, який здійснює види економічної діяльності, що класифікуються за секціями "А" - "F" КВЕД, та в якого валовий дохід (для фізичної особи - підприємця - обсяг виручки), отриманий від операцій з реалізації продукції власного виробництва і продуктів її переробки за попередній звітний період (періоди), визначений з урахуванням циклічності виробництва, перевищує 75 процентів загальної суми валового доходу (обсягу виручки) за умови використання у виробничому процесі виробничих потужностей (приміщення, устаткування, обладнання) [для сільськогосподарського товаровиробника - сільськогосподарських угідь та/або поголів'я сільськогосподарських тварин], сировини, матеріалів, робочої сили, технологічних процесів тощо, що підтверджується податковою та/або фінансовою звітністю суб'єкта господарювання.

1.3. Рішення про надання/відмову в наданні кредиту, зміну умов кредитного договору, погодження графіка повернення кредиту та сплати процентів за користування ним приймає Правління Національного банку в межах монетарних можливостей.

1.4. Національний банк має право приймати рішення щодо взяття за кредитом однорідного або змішаного забезпечення.

1.5. Процентна ставка за кредитом є змінною, базується на обліковій ставці Національного банку та залежить від класу банку і категорії забезпечення, які визначаються згідно з додатками 1 та 2 до цього Положення.

Розмір процентної ставки в разі надання банком однорідного забезпечення визначається як сума облікової ставки Національного банку та відповідної ставки коригування:

Клас банку	Категорія забезпечення	Ставка коригування (процентні пункти)	Категорія забезпечення	Ставка коригування (процентні пункти)	Категорія забезпечення	Ставка коригування (процентні пункти)
А	1	0,5	2	0,75	3	1,25
Б	1	0,75	2	1,0	3	1,5
В	1	1,0	2	1,5	3	1,75
Г	1	1,5	2	1,75	3	2,0

Розмір процентної ставки в разі надання банком змішаного забезпечення визначається як сума облікової ставки Національного банку та середньоарифметичної зваженої ставки коригування, яка розраховується за такою формулою:

$$\left[\text{СК} + \sum_{i=1}^n \Pi_i \cdot \text{СК}'_i \right] \cdot$$

де СК - ставка коригування;

Π_i - питома вага забезпечення в загальному обсязі забезпечення;

$\text{СК}'_i$ - ставка коригування відповідно до класу банку та категорії забезпечення.

1.6. Проценти за користування кредитом нараховуються згідно з умовами кредитного договору, укладеного між Національним банком та банком, починаючи з дня надходження коштів на кореспондентський рахунок банку і закінчуючи днем, який передуює даті фактичного повернення коштів.

1.7. Національний банк з метою запобігання втраті ліквідності банку має право під час надання стабілізаційного кредиту встановити певні обмеження та вимоги щодо його діяльності.

1.8. Національний банк залишає без розгляду клопотання та документи банку щодо надання кредиту/зміни умов кредитного договору в разі невідповідності їх вимогам законодавства України, у тому числі нормативно-правових актів Національного банку, або подання банком неповного пакета документів чи недостовірної інформації та повертає їх банку.

2. Забезпечення за кредитом Національного банку

2.1. Національний банк надає кредит під основне та додаткове забезпечення, що надане банком або майновим поручителем, яке не є предметом обтяження за будь-якими іншими договорами, перелік якого визначено в додатку 2 до цього Положення, про що укладаються відповідні договори.

2.2. Розмір основного забезпечення за кредитом визначається, виходячи із суми кредиту, процентів за користування ним, з урахуванням установленної кредитним договором періодичності сплати процентів та коригуючого коефіцієнта.

Розмір додаткового забезпечення за кредитом визначається, виходячи із суми кредиту, процентів за користування ним, можливих штрафних санкцій та витрат на реалізацію предмета застави в разі невиконання банком своїх зобов'язань.

2.3. Національний банк під час надання кредиту/зміни умов кредитного договору бере забезпечення, крім забезпечення, віднесеного до 1 категорії згідно з додатком 2 цього Положення, за вартістю, визначеною за результатами оцінки, проведеної відповідно до Закону України "Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні" незалежним суб'єктом оціночної діяльності, що не є пов'язаною особою банку (далі - оцінювач). Звіт про оцінку майна (акт оцінки майна) має бути складений не пізніше ніж за три місяці до дати подання банком клопотання про надання кредиту/зміну умов кредитного договору.

Національний банк має право вимагати від банку проведення рецензування звіту про оцінку майна (акта оцінки майна) оцінювачем, визначеним Національним банком.

2.4. Банк зобов'язаний у разі зменшення вартості забезпечення поповнити або замінити його іншим високоліквідним забезпеченням² у розмірі, достатньому для задоволення вимог за кредитним договором, або повернути частину заборгованості за кредитом пропорційно розміру зменшення забезпечення.

² Майно, щодо якого є офіційна (публічна) інформація стосовно попиту на нього за ціною, не нижчою, ніж оціночна вартість, визначена оцінювачем.

3. Порядок надання кредиту

3.1. Стабілізаційний кредит може надаватися на строк до одного року як одноразово, так і у формі кредитної лінії залежно від потреби в ньому.

3.2. Стимулюючий кредит може надаватися банку, віднесеному до класу не нижче "Б" відповідно до додатка 1 до цього Положення, на строк до п'яти років (але не більше строку, передбаченого кредитним проектом) як одноразово, так і у формі кредитної лінії за умови відповідності кредитного проекту товаровиробника загальним вимогам, визначеним у додатку 3 до цього Положення.

3.3. Банк для отримання кредиту має подати до Національного банку такі документи:

а) клопотання про надання кредиту із зазначенням його суми, строку користування, переліку забезпечення та його розміру, цільового використання кредитних коштів. Клопотання має бути підписане головою правління (ради директорів) банку, засвідчене відбитком печатки банку та зареєстроване в банку;

б) програму фінансового оздоровлення банку (для стабілізаційного кредиту);

в) графік повернення кредиту та сплати процентів за користування ним, підписаний головою правління (ради директорів) банку:

зі щомісячною розбивкою на весь строк користування кредитом (для стабілізаційного кредиту);

зі щомісячною розбивкою на перший рік та розбивкою за роками на наступні роки³ (для стимулюючого кредиту);

³ Банк щороку не пізніше ніж за 20 робочих днів до дати закінчення терміну, на який складено щомісячний графік повернення кредиту та сплати процентів, надає графік повернення кредиту та сплати процентів із щомісячною розбивкою на наступний рік.

г) документи, що підтверджують право власності банку або майнового поручителя на запропоноване забезпечення за кредитом;

г) документи, що підтверджують право власності (майнові права) на майно, що є предметом застави (іпотеки), за укладеним кредитним договором між банком та суб'єктом господарювання;

д) звіт про оцінку майна (акт оцінки майна), що пропонується в забезпечення за кредитом;

е) рішення кредитного комітету банку про можливість кредитування потенційного позичальника-товаровиробника, схвалене правлінням (радою директорів) банку (для стимулюючого кредиту).

3.4. Національний банк має право прийняти рішення про відмову в наданні банку стабілізаційного кредиту за наявності в його діяльності таких фактів:

а) акціонери, інвестори банку мають об'єктивну спроможність самостійно забезпечити належний фінансовий стан банку, у тому числі його платоспроможність;

б) акціонери не вжили заходів щодо відновлення належного фінансового стану банку та не забезпечили виконання програми його капіталізації/програми фінансового оздоровлення;

в) придбання впродовж року, що передував зверненню банку з клопотанням про отримання кредиту, основних засобів, що не беруть участі в проведенні банківських операцій;

г) співвідношення активних операцій на міжбанківському ринку (за винятком кредитів овернайт та коштів банків у розрахунках) до загальної суми заборгованості за кредитами

банку перевищує значення такого співвідношення по системі банків більше ніж на 5 процентних пунктів;

г) перевищення значення нормативів миттєвої ліквідності (Н4) та/або поточної ліквідності (Н5) більше ніж на 10 процентних пунктів над установленими Національним банком нормативними значеннями;

д) дострокове виконання зобов'язань перед власниками/учасниками банку (у тому числі перед пов'язаними особами), а також за зовнішніми запозиченнями;

е) надання бланкових кредитів, кредитів під низьколіквідне забезпечення та під цінні папери власної емісії;

є) виплата бонусів, премій та інших додаткових матеріальних винагород керівникам банку;

ж) придбання позалістингових недержавних цінних паперів від свого імені та за власний рахунок, крім тих, що гарантовані Кабінетом Міністрів України;

з) спрямування коштів за отриманими кредитами Національного банку на придбання іноземної валюти на міжбанківському валютному ринку України за відсутності відповідних зобов'язань;

и) банк не є учасником єдиної інформаційної системи обліку позичальників (боржників), які мають прострочену заборгованість за кредитами, наданими банком (далі - ЄІС "Реєстр позичальників");

і) незабезпечення своєчасного надання до ЄІС "Реєстр позичальників" достовірної інформації про позичальників, які мають прострочену заборгованість за кредитами, наданими банком.

4. Зміна умов кредитного договору за стабілізаційним кредитом

4.1. Банк має право в разі обґрунтованої потреби звернутися до Національного банку із клопотанням про зміну умов кредитного договору, у тому числі в частині продовження строку користування кредитом, за умови погашення ним нарахованих процентів за користування кредитом у повному обсязі, а також не менше ніж 10 процентів заборгованості за кредитом Національного банку.

4.2. Банк має подати не пізніше ніж за 20 робочих днів до настання строку виконання чергових зобов'язань за отриманим кредитом такі документи:

а) клопотання про зміну умов кредитного договору з поясненням причин, які призвели до неспроможності банку забезпечити своєчасне та в повному обсязі виконання зобов'язань перед Національним банком, підписане головою правління (ради директорів) банку, засвідчене відбитком печатки банку та зареєстроване в банку;

б) звіт про використання кредиту Національного банку, підписаний головою правління (ради директорів) банку;

в) інформацію про стан виконання програми фінансового оздоровлення банку та/або плану заходів щодо підвищення його ліквідності;

г) програму фінансового оздоровлення банку (або оновлену програму фінансового оздоровлення банку);

г) графік повернення кредиту та сплати процентів за користування ним зі щомісячною розбивкою на перший рік та розбивкою за роками на наступні роки, підписаний головою правління (ради директорів) банку⁴;

⁴ Банк щороку не пізніше ніж за 20 робочих днів до дати закінчення терміну, на який складено щомісячний графік повернення кредиту та сплати процентів, надає графік повернення кредиту та сплати процентів із щомісячною розбивкою на наступний рік.

д) документи, зазначені в підпунктах "г" - "д" пункту 3.3 глави 3 цього Положення.

4.3. Національний банк має право прийняти рішення про зміну умов кредитного договору в частині продовження строку користування кредитом:

до п'яти років - для банку, віднесеного до класу не нижче "Б" відповідно до додатка 1 до цього Положення, який здійснює кредитування вітчизняних товаровиробників, забезпеченням за яким є гарантії Кабінету Міністрів України;

до трьох років - для банку, віднесеного до класу не нижче "В" відповідно до додатка 1 до цього Положення, який здійснює кредитування вітчизняних товаровиробників;

до одного року - для всіх банків.

4.4. Рішення про зміну умов кредитного договору приймається з урахуванням результатів інспекційної перевірки банку.

4.5. Рішення про зміну умов кредитного договору в частині продовження строку користування кредитом понад один рік може бути прийнято за умови, що:

кредити, надані вітчизняним товаровиробникам, становлять не менше ніж 20 процентів загального обсягу наданих банком кредитів;

обсяг простроченої заборгованості за кредитами товаровиробникам не перевищує 20 процентів загального обсягу таких кредитів;

банк бере на себе зобов'язання щодо спрямування коштів, які повертаються позичальниками за раніше наданими кредитами, на кредитування переважно товаровиробників виключно в національній валюті та встановлення за такими кредитами плати⁵, виходячи з розміру процентної ставки за кредитом Національного банку, розрахованої відповідно до пункту 4.6 цієї глави, підвищеної не більше ніж на вісім процентних пунктів.

⁵ Розмір плати за кредитом визначається з урахуванням процентної ставки за ним, вартості всіх супутніх послуг, а також інших фінансових зобов'язань позичальника, які пов'язані з отриманням, обслуговуванням і погашенням кредиту (у тому числі на користь третіх осіб - страховиків, оцінювачів, реєстраторів, нотаріусів тощо), та розраховується за формулою, визначеною в главі 3 Правил надання банками України інформації споживачу про умови кредитування та сукупну вартість кредиту, затверджених постановою Правління Національного банку України від 10.05.2007 N 168, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 25.05.2007 за N 541/13808.

4.6. Процентна ставка за кредитом у разі зміни умов кредитного договору в частині продовження строку користування кредитом установлюється в розмірі, визначеному відповідно до пункту 1.5 глави 1 цього Положення, плюс два процентних пункти.

4.7. Національний банк має право прийняти рішення про відмову в зміні умов кредитного договору з банком за наявності в його діяльності фактів, визначених у пункті 3.4 глави 3 цього Положення, та якщо в період дії кредитного договору банк:

не забезпечував виконання протягом 15 календарних днів розрахункових та інших документів клієнтів, що містять доручення на переказ або повернення коштів;

допускав невиконання встановлених обмежень та вимог, умов кредитного договору.

5. Контроль за виконанням умов кредитного договору

5.1. Національний банк протягом строку дії кредитного договору не рідше одного разу на шість місяців здійснює інспекційну перевірку банку щодо виконання ним програми фінансового оздоровлення/плану заходів щодо підвищення ліквідності, використання кредитних коштів, дотримання умов кредитного договору, установлених обмежень та вимог, якості активів банку та достатності сформованих під них резервів, стану забезпечення⁶, наданого Національному банку та наданого банку позичальником, відображення його в бухгалтерському обліку.

⁶ Під станом забезпечення слід розуміти достатність, якість, ліквідність та схоронність забезпечення.

5.2. Банк зобов'язаний до 10 числа місяця, наступного за звітним, надати до Національного банку за визначеною ним формою інформацію, підписану головою правління (ради директорів) банку, про:

стан виконання програми фінансового оздоровлення/плану заходів щодо підвищення ліквідності, дотримання установлених обмежень, вимог щодо його діяльності та умов кредитного договору, стан забезпечення, спрямування банком кредитних коштів (для стабілізаційного кредиту);

стан виконання умов кредитного договору, стан забезпечення, спрямування банком кредитних коштів (для стимулюючого кредиту).

5.3. Національний банк має право застосувати відповідно до статті 73 Закону України "Про Національний банк України" переважне і безумовне право щодо списання в безспірному порядку заборгованості з кореспондентського рахунку банку та його філій, які працюють у СЕП за окремими кореспондентськими рахунками, та/або достроково розірвати кредитний договір за наявності таких фактів:

неповернення банком кредиту та процентів за користування ним у строки, що встановлені кредитним договором, невиконання умов договору застави (іпотеки), невиконання програми фінансового оздоровлення/плану заходів щодо підвищення ліквідності, порушення банком установлених обмежень та вимог (для стабілізаційного кредиту);

неповернення банком кредиту та процентів за користування ним у строки, що встановлені кредитним договором, невиконання умов договору застави (іпотеки), нецільове використання коштів, погіршення фінансового стану банку (для стимулюючого кредиту).

Національний банк у разі неможливості стягнення коштів з кореспондентського рахунку банку та його філій, які працюють у СЕП за окремими кореспондентськими рахунками, має право з дня виникнення простроченої заборгованості банку вживати заходів щодо звернення стягнення, реалізації предмета застави і задоволення вимог за кредитом, процентами за користування ним, нарахованими штрафними санкціями за рахунок коштів від його продажу до повного погашення заборгованості.

Національний банк у разі неможливості реалізації предмета застави має право залишити його за собою за його справедливою вартістю.

**Директор Департаменту
нормативно-методологічного
забезпечення
банківського регулювання та нагляду**

Н. В. Іваненко

Додаток 1
до Положення про рефінансування та
надання Національним банком України
кредитів банкам України з метою
стимулювання кредитування економіки
України на період її виходу на
докризові параметри

Критерії класифікації банків

1. До класу "А" може бути віднесено:

державний банк;

банк, капіталізований державою;

а також банк, який:

має безумовно позитивний висновок аудитора про відповідність фінансової звітності дійсному фінансовому стану банку;

дотримується економічних нормативів та порядку формування і зберігання обов'язкових резервів;

має частку негативно класифікованих активів¹ не більше 12 процентів від загальної суми класифікованих активів;

¹ Негативно класифіковані активи визначаються з урахуванням установлених Національним банком України підходів щодо класифікації реструктуризованої, у тому числі пролонгованої, кредитної заборгованості.

має обсяг простроченої заборгованості за кредитами не більше 15 процентів від загальної суми заборгованості за кредитами;

має співвідношення зобов'язань на вимогу до загальних зобов'язань не більше 30 процентів;

має частку зобов'язань за цінними паперами власного боргу не більше 50 процентів статутного капіталу;

не має не виконаних у строк з вини банку розрахункових та інших документів клієнтів, що містять доручення на переказ або повернення коштів;

своєчасно виконує зобов'язання перед Національним банком України за кредитами для підтримки ліквідності та дотримується встановлених обмежень та вимог;

завершив реструктуризацію своїх зобов'язань за облігаціями та зовнішніми запозиченнями;

має розмір регулятивного капіталу не менше ніж 600000,0 тис. грн.

2. До класу "Б" може бути віднесено банк, який:

має безумовно позитивний висновок аудитора про відповідність фінансової звітності дійсному фінансовому стану банку;

дотримується економічних нормативів та порядку формування і зберігання обов'язкових резервів;

має частку негативно класифікованих активів не більше 15 процентів від загальної суми класифікованих активів;

має обсяг простроченої заборгованості за кредитами не більше 17 процентів від загальної суми заборгованості за кредитами;

має співвідношення зобов'язань на вимогу до загальних зобов'язань не більше 35 процентів;

не має не виконаних у строк з вини банку розрахункових та інших документів клієнтів, що містять доручення на переказ або повернення коштів;

своєчасно виконує зобов'язання перед Національним банком України за кредитами для підтримки ліквідності та дотримується встановлених обмежень та вимог;

завершив реструктуризацію своїх зобов'язань за облігаціями та зовнішніми запозиченнями;

має розмір регулятивного капіталу не менше ніж 600000,0 тис. грн.

3. До класу "В" може бути віднесено банк, який:

дотримується економічних нормативів, але протягом останнього звітного місяця допустив не більше трьох випадків порушення нормативу миттєвої ліквідності (Н4), не більше одного випадку порушення нормативу поточної ліквідності (Н5) та не більше 10 випадків недотримання щоденних залишків обов'язкових резервів на його кореспондентському рахунку в Національному банку України в окремі дні звітного періоду резервування;

має частку негативно класифікованих активів не більше 20 процентів від загальної суми класифікованих активів;

має обсяг простроченої заборгованості за кредитами не більше 20 процентів від загальної суми заборгованості за кредитами;

має співвідношення зобов'язань на вимогу до загальних зобов'язань не більше 40 процентів;

допускає невиконання у строк розрахункових та інших документів клієнтів, що містять доручення на переказ або повернення коштів;

має заборгованість за кредитом для підтримки ліквідності, за яким прийнято рішення про зміну умов кредитного договору, крім того, забезпечує погашення кредиту і процентів за ним у встановлені строки.

4. До класу "Г" мають бути віднесені банки, які не відповідають критеріям класифікації для їх віднесення до класів "А", "Б", "В".

Недотримання банком хоча б одного з показників є підставою для переведення банку до нижчого класу.

Додаток 2
до Положення про рефінансування та надання Національним банком України кредитів банкам України з метою стимулювання кредитування економіки України на період її виходу на докризові параметри

Категорії забезпечення за кредитом, вимоги до забезпечення та порядок його врахування

1. Основне забезпечення

1. До 1-ї категорії належать:

а) державні облігації України всіх випусків (облігації внутрішньої державної позики України, облігації зовнішньої державної позики України, цільові облігації внутрішньої державної позики України), строк погашення яких настає не раніше ніж через 10 днів

після строку повернення кредиту, за умови, що вони перебувають у власності банку - клієнта депозитарію державних цінних паперів Національного банку України (або депонента клієнта депозитарію);

б) облігації Державної іпотечної установи, розміщення яких здійснюється під гарантію Кабінету Міністрів України, надану відповідно до Закону про Державний бюджет України на відповідний рік;

в) гарантії Кабінету Міністрів України;

г) гарантії банків, які мають офіційний кредитний рейтинг за міжнародною шкалою не нижчий, ніж "інвестиційний клас"¹, строк дії яких перевищує строк повернення кредиту не менше ніж на 15 днів;

¹ Інвестиційний клас - кредитний рейтинг, підтверджений у бюлетені однієї з провідних світових рейтингових компаній (Fitch IBCA, Standard & Poor's, Moody's тощо).

г) кошти в іноземній валюті (долари США, євро, англійські фунти стерлінгів, швейцарські франки, японські єни), що розміщені банком у Національному банку України в формі гарантійного депозиту² (без сплати процентів за ним із зазначенням цього у відповідному договорі) на строк не менше ніж строк користування кредитом Національного банку України. Сума гарантійного депозиту, перерахованого за офіційним курсом гривні до іноземних валют, що встановлений Національним банком України на дату укладення договору, визначається виходячи з суми кредиту та процентів за весь строк користування ним.

² Розрахунок суми гарантійного депозиту, який підлягає поверненню банку після виконання ним зобов'язань у повному обсязі перед Національним банком України, визначається за офіційним курсом гривні до іноземних валют, що встановлений Національним банком України на дату повернення гарантійного депозиту, але не нижче офіційного курсу гривні до іноземних валют, що був встановлений Національним банком України на дату укладення кредитного договору.

Коригуючий коефіцієнт для цієї категорії забезпечення - 1,0.

2. До 2-ї категорії належать:

а) нерухоме майно (будівлі і споруди), яке перебуває на території України.

Коригуючий коефіцієнт для цього виду забезпечення - не більше 0,9 з урахуванням якості та ліквідності забезпечення.

б) векселі банків, авальовані іншими банками, за умови, що строк їх пред'явлення до платежу настає не раніше ніж через 10 днів після строку повернення кредиту, банк-аваліст віднесений до класу "А" відповідно до додатка 1 до Положення про рефінансування та надання Національним банком України кредитів банкам України з метою стимулювання кредитування економіки України на період її виходу на докризові параметри (далі - Положення).

Коригуючий коефіцієнт для цього виду забезпечення - 0,8.

в) векселі суб'єктів господарювання, які відповідають вимогам пункту 3.13 глави 3 розділу II Положення про регулювання Національним банком України ліквідності банків України,

затвердженого постановою Правління Національного банку України від 30.04.2009 N 259, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.05.2009 за N 410/16426;

Коригуючий коефіцієнт для цього виду забезпечення - 0,8.

г) векселі, емітовані банками-позичальниками³, віднесеними до класу "А" відповідно до додатка 1 до Положення, строк діяльності яких перевищує три роки, за умови, що строк пред'явлення векселів до платежу збігається з датою повернення кредиту згідно з кредитним договором.

³ Банк-позичальник у разі зміни умов кредитного договору видає новий вексель, строк платежу за попереднім векселем не продовжується.

Коригуючий коефіцієнт для цього виду забезпечення - 0,6.

г) акції власників істотної участі в банку-позичальнику, віднесеному до класу не нижче "Б" відповідно до додатка 1 до Положення, за умови, що строк діяльності банку перевищує три роки, акції є в бездокументарній формі, їх розміщення та обіг обслуговуються відповідним суб'єктом депозитарної діяльності в Україні, наявна письмова згода власника акцій надати їх у забезпечення.

Коригуючий коефіцієнт для цього виду забезпечення - 0,5.

3. До 3-ї категорії належать:

а) майнові права за укладеними банком-позичальником кредитними договорами з юридичними особами та фізичними особами - суб'єктами підприємницької діяльності (далі - суб'єкти господарювання), заборгованість за якими класифікована як "стандартна", "під контролем" або "субстандартна" відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України з питань формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків (далі - майнові права), за умови, що:

строк дії кредитного договору не менше ніж строк користування кредитом Національного банку України;

заборгованість за кредитом обліковується за відповідним балансовим рахунком банку не менше ніж 30 календарних днів;

забезпеченням за кредитом є іпотека, ощадні (депозитні) сертифікати іншого банку, віднесеного до класу не нижче "Б" відповідно до додатка 1 до Положення, державні цінні папери, майнові права на депозит у національній чи іноземній валюті, банківських металах, розміщений у банку-позичальнику, або інше високоліквідне забезпечення;

оцінка забезпечення здійснена відповідно до законодавства України.

Коригуючі коефіцієнти для цього виду забезпечення:

для майнових прав за наданими банком кредитами, класифікованими як "стандартні" або "під контролем", - 0,8;

для майнових прав за наданими банком кредитами, класифікованими як "субстандартні", - 0,6;

б) майнові права за іпотечними кредитами, які включені банком до пулу однорідних іпотечних кредитів⁴, сформованого за таких умов:

надання, обслуговування та повернення кредитів є ідентичними, зокрема в частині сплати та розміру первинного внеску, цільового використання кредиту [для придбання (набуття) у власність об'єкта нерухомого майна], строку користування кредитом, періодичності повернення кредиту та сплати процентів, співвідношення між сумою кредиту та оціночною (ринковою) вартістю предмета іпотеки (не повинно перевищувати 75 процентів), умов страхування предмета іпотеки;

⁴ Пул однорідних іпотечних кредитів включає кредити, забезпеченням за якими є об'єкти нерухомого майна (будівлі, споруди, квартири), що належать фізичним особам - іпотекодавцям на праві власності та зареєстровані в установленому законодавством порядку як окремі виділені в натурі об'єкти права власності.

предметом іпотеки є майно, щодо якого немає будь-яких обтяжень прав на нього;

за нерухомим майном, яке перебуває у спільній власності, наявна нотаріально засвідчена згода інших його власників;

оцінка платоспроможності позичальника здійснена за однаковою методикою;

заборгованість за іпотечним кредитом класифікована не нижче ніж "під контролем" відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України з питань формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків;

строк дії іпотечних договорів перевищує строк дії кредитного договору з Національним банком України не менше ніж на два роки.

Відбір кредитів для перевірки здійснює Національний банк України. Перевірці підлягає не менше 15 процентів іпотечних кредитів, які включені банком до пулу однорідних іпотечних кредитів.

Коригуючий коефіцієнт для цього виду забезпечення - 0,8.

Перелік забезпечення, що належить до 3 категорії, не є вичерпним, банки мають право пропонувати Національному банку України інше високоліквідне забезпечення.

4. Забезпечення, що належить до 2-ї та 3-ї категорій, розглядається Національним банком України за умови його страхування⁵ згідно із законодавством України.

⁵ Страхування має здійснювати страхова компанія, яка має кредитний рейтинг, підтверджений у бюлетені однієї з провідних світових рейтингових компаній, не нижче "В" і не допускала порушень вимог регулятора ринку фінансових послуг за останні 12 місяців.

2. Додаткове забезпечення

До додаткового забезпечення належать майнові права на майбутні надходження коштів на кореспондентський рахунок банку, відкритий у Національному банку України.

Додаток 3
до Положення про рефінансування та надання Національним банком України кредитів банкам України з метою стимулювання кредитування економіки України на період її виходу на докризові параметри

Загальні вимоги до кредитного проекту

1. Фінансування кредитного проекту здійснюється за рахунок грошових коштів:

банку - не менше 30 процентів його вартості;

позичальника - не менше 20 процентів його вартості;

Національного банку України, наданих банку в формі стимулюючого кредиту, - не більше 50 процентів його вартості.

Фінансування кредитного проекту, що забезпечується за рахунок коштів, отриманих від Національного банку України у формі стимулюючого кредиту, здійснюється виключно в національній валюті України.

2. Наявність у позичальника:

бізнес-плану (обґрунтованого з технічної та комерційної точки зору);

документально підтверджених прогнозних розрахунків грошових потоків, що свідчать про спроможність забезпечити фінансування кредитного проекту, а також обслуговування та своєчасного повернення кредиту в повному обсязі.

3. Потенційна спроможність позичальника забезпечувати коефіцієнт обслуговування боргу¹ на рівні не нижче ніж 1,2 на час отримання кредиту та подальше його збільшення протягом періоду користування кредитом.

¹ Співвідношення чистих надходжень на всі рахунки позичальника (у тому числі відкриті в інших банках) до суми основного боргу за кредитною операцією та процентами за нею з урахуванням строку дії кредитного договору.

4. Позичальник не має простроченої більше ніж півроку заборгованості перед державними та місцевими бюджетами, Пенсійним фондом України.

5. Обслуговування позичальника має відбуватися виключно через рахунки, відкриті в банку-кредиторі.

6. Плата за кредитом² має бути установлена, виходячи з розміру облікової ставки Національного банку України, підвищеної не більше ніж на вісім процентних пунктів.

² Розмір плати за кредитом визначається з урахуванням процентної ставки за ним, вартості всіх супутніх послуг, а також інших фінансових зобов'язань позичальника, які пов'язані з отриманням, обслуговуванням і погашенням кредиту (у тому числі на користь третіх осіб – страховиків, оцінювачів, реєстраторів, нотаріусів тощо), та розраховується за формулою, визначеною в главі 3 Правил надання банками України інформації споживачу про умови кредитування та сукупну вартість кредиту, затверджених постановою Правління Національного банку України від 10.05.2007 N 168, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 25.05.2007 за N 541/13808.

7. Забезпеченням за кредитом позичальника є:

а) гарантії Кабінету Міністрів України;

б) гарантії банків, які мають офіційний кредитний рейтинг за міжнародною шкалою не нижчий, ніж "інвестиційний клас"³;

³ Інвестиційний клас – кредитний рейтинг, підтверджений у бюлетені однієї з провідних світових рейтингових компаній (Fitch IBCA, Standard & Poog's, Moody's тощо).

в) майнові права на депозити, розміщені в банку-кредиторі;

г) державні цінні папери;

г) нерухоме майно (будівлі і споруди), яке перебуває на території України;

д) банківські метали, які належать позичальнику і перебувають на зберіганні в банку-кредиторі;

е) інше високоліквідне забезпечення⁴.

⁴ Майно, щодо якого є офіційна (публічна) інформація стосовно попиту на нього за ціною, не нижчою, ніж оціночна вартість, визначена оцінювачем.

8. Розмір забезпечення має становити не менше 120 процентів від суми кредиту та процентів за користування ним. Забезпечення підлягає страхуванню згідно із законодавством України.

9. Кредит не надається для:

рефінансування наявних зобов'язань позичальника перед банком;

фінансування внесків до статутних капіталів, інвестицій у цінні папери;

фінансування проектів, пов'язаних з ігорним бізнесом, будівництвом житла для власних потреб.

